

Citation:

L.D. Brongersma, Levensbericht W. Adam, in:
Jaarboek, 1990, Amsterdam, pp. 114-116

William Adam

William Adam

27 september 1909–3 november 1988

Op 3 november 1988 overleed te Brussel de zoöloog William Adam, sedert 1957 correspondent van de Afdeling Natuurkunde van de Akademie.

William Adam werd op 27 september 1909 te 's-Gravenhage geboren. Na aldaar in 1926 het eindexamen HBS met 5 j.c. te hebben afgelegd, maakte hij een studiereis naar Java (1926–1927), waar hij als volontair op enkele cultuurondernemingen werkte, en er ook enige proefstations bezocht. Terug in Nederland ging hij aan de Rijksuniversiteit te Utrecht biologie studeren. Daar legde hij op 27 februari 1932 het doctoraalexamen af met als hoofdvak dierkunde en als bijvakken plantkunde en fytopathologie; daarmee verkreeg hij tevens lesbevoegdheid in deze vakken. Op 29 mei 1933 promoveerde hij te Utrecht tot doctor in de wis-en natuurkunde op een proefschrift getiteld: 'Recherches sur les glandes des Mollusques terrestres'.

Adam voltooide zijn studie in een tijd, dat in Nederland op grote schaal werd bezuinigd en wetenschappelijke betrekkingen uiterst schaars waren. Echter, het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België te Brussel verwierf de zeer omvangrijke en waardevolle verzameling Mollusca met de daarbij behorende bibliotheek van Ph. Dautzenberg. Daarvoor zocht men een malacoloog als conservator en de keuze viel op Adam. Deze was sedert 1 oktober 1929 als assistent (buiten bezwaar van 's Rijks schatkist) aan het Zoölogisch Laboratorium te Utrecht verbonden en had blijk gegeven over goede kwaliteiten voor een dergelijke functie te beschikken. Op 15 juli 1932 werd hij te Brussel aangesteld in de rang van 'hulp-natuurhistoricus'. In de loop der jaren doorliep hij een reeks van rangen in het inmiddels tot 'Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen' omgedoopte museum. Wel werd daarbij de eis gesteld, dat wilde hij tot hogere rangen bevorderd worden, hij de Belgische nationaliteit diende te verkrijgen. Zijn naturalisatie vond plaats bij de wet van 8 augustus 1952. Zo steeg hij geleidelijk tot de rang van Hoofd van de Afdeling Recente Invertebraten, welke rang hij op 1 januari 1969 bereikte. Inmiddels was hij in 1965 aangewezen om de directeur van het Instituut bij diens afwezigheid te vervangen. Met ingang van 1 februari 1974 werd hem eervol ontslag verleend.

In België verrichtte Adam veel veldwerk om de basis te leggen voor zijn 'Révision des Mollusques de la Belgique' (1947), en voor zijn 'Mollusques terrestres et dulcicoles' (Faune de Belgique. Mollusques: Tome I, 402 pp., waarvan de tekst al in 1947 was voltooid maar pas in 1960 verscheen).

Adam nam deel aan twee grote wetenschappelijke expedities. Van oktober 1935 tot maart 1936 bezocht hij aan boord van het Belgische Schoolschip 'Mercator' de kust van West-Afrika, de Antillen en het Amazonegebied. Samen met de herpetoloog G.F. de Witte verbleef hij van februari 1948 tot september 1949 in het Upemba-Park in het toenmalige Belgisch Congo (thans Zaïre).

Het wetenschappelijke werk van Adam is zeer gevarieerd. Hij publiceerde revisies van verscheidene families van Gastropoda en bewerkte materiaal van Pelecypoda. De grootste faam verwierf hij wel door zijn studies over Cephalopoda (inktvisen). Behalve door hem zelf verzameld materiaal (bijvoorbeeld gedurende de expeditie met de 'Mercator'), bewerkte hij ook materiaal bijeengebracht door de Nederlandse Siboga- en Snellius-expedities, en materiaal dat in verscheidene buitenlandse musea aanwezig was. Ruim vijftig publikaties over Cephalopoda waren het resultaat. Daarbij moet wel in het bijzonder vermeld worden de revisie van de Sepiidae, welke hij samen met W.J. Rees publiceerde in de verslagen van de John Murray Expedition 1933-34 (London, 1966).

Zijn wetenschappelijke activiteiten beperkten zich echter niet tot onderzoek aan mollusken. Zo publiceerde hij samen met J.H. Schuurman Stekhoven, welke hij uit Utrecht kende, een verhandeling over vrijlevende nematoden uit de Belgische kustwateren. Ook over terrestrische Turbellaria van België, over parasitaire Trematoda en Cestoda heeft hij gepubliceerd; in een aantal gevallen te zamen met andere schrijvers.

Naast zijn functies in het museum was hij ook nog werkzaam als buitengewoon hoogleraar in de medische dierkunde (Helminthologie) aan het Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde te Antwerpen (1952-1979), als docent aan het Universitair Instituut voor de Overzeese Gebieden te Antwerpen: Dierkunde van Afrika (1953-1965), en als docent aan het College voor de Ontwikkelingslanden van het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen, waar hij was verbonden aan het Instituut voor Landbouw-Economie en Landelijke Sociologie toegepast op de Ontwikkelingslanden. Voorts was hij algemeen secretaris van de Universitas Belgica, enzovoort.

In 1961 werd Adam begiftigd met de 'Prix Edmond de Selys Longchamps'; hij was erelid van de Cephalopod International Advisory Council (1985) en van het Nationaal Comité voor de biologische wetenschappen. Hem werden de volgende onderscheidingen toegekend: 1944, Ridder in de Leopoldsorde (in 1960 bevorderd tot Officier in deze orde); 1954, Officier in de Orde van Leopold II; 1970, Commandeur in de Kroonorde; voorts werden hem toegekend: de Burgerlijke Medaille 1e klasse (1957) en het Burgerlijk Kruis 1^e Klasse (1971).

Na een maandenlange slopende ziekte overleed Adam te Brussel op 3 november 1988. Bij degenen, die met hem in het Brusselse Museum hebben gewerkt en bij zijn Nederlandse tijdgenoten zal hij in dankbare herinnering blijven.

Voor diverse gegevens is de schrijver dank verschuldigd aan Dr. M. Goetghebuer te Brussel.